

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Назив предмета: Студије модерности – безбедносни аспекти
Наставник или наставници: др Владимир Н. Цветковић, редовни професор
Статус предмета: Обавезан
Број ЕСПБ: 10
Услов: нема
<p>Циљ предмета</p> <p>Омогућити студентима разумевање генезе и значаја модерног доба као битно другачијег начина производње живота и поимања света у односу на све претходне историјске епохе и друштвене системе. Тумачење кључних конститутивних елемената и процеса унутар модерног устројства друштва и државе омогућава стицање знања о основним ризицима и претњама које се односе на вредносни и нормативни оквир функционисања Модерне, посебно њене политичке димензије која се односи на <i>државу</i> (1. <i>Институције и њихова легитимност</i> – национално, комсополитско, мондијалистичко и глобалистичко тумачење; 2. <i>Политичко одлучивање и вођство</i>: јавно мњење и лобистичке групе – изборне манипулације и демократско одлучивање; 3. <i>Државна сувереност</i>: међународни контекст и унутрашње потребе – праведност "изнутра" и "споља"; 4. Безбедносне праксе и њихове практичне последице – реформе војске, полиције и приватне безбедности) и савремено <i>друштво</i> (1. <i>Политичке идеологије</i>: идентитет, вредности и потребе; 2. <i>Нове комуникације и социјалне последице</i> 3. Раскол између генерација, полова и социјалних група). Посебан нагласак ставља се на изучавање модерности као континуиране – структурне кризе која захвата све димензије личног и друштвеног живота.</p>
<p>Исход предмета</p> <p>Студенти усвајају социолошки и филозофски утемељена знања о главним безбедносним претњама у модерном добу (од друштвених неједнакости и политичких сукобљавања интереса, преко трансформације ратовања и друштвених последица климатских промена до политичких и других безбедносних последица активности у дигиталном простору). На основу анализе главних облика и врста криза унутар модерности (друштвена, политичка, економска, еколошка, криза смисла итд) студенти ће бити оспособљени да разумеју, уоче и класификују кључне индикаторе за изучавање критичких безбедносних аспеката у модерној/савременој епохи.</p>
<p>Садржај предмета</p> <p><i>I Теоријска настава</i></p> <p>* <i>Филозофска димензија: слобода и/или безбедност</i> (стабилност заједнице и надзирање људи; употреба слободе и проблем зла); <i>Лични и групни идентитет</i>: традиција и (ре)волуција; <i>Вештачка интелигенција и људска заједница I</i> (киборг и људска природа, друштвене и политичке последице: питање поретка у политичкој заједници);</p> <p>* <i>Социолошка димензија: национална сувереност</i>: историјска перспектива и савремени поредак; <i>Рат и политика</i>: мотиви и актери; <i>Екологија и политика</i>: развој и одрживи поредак; <i>Култура и политика</i>: "мека моћ" и идеологија; <i>Миграције</i>: избеглиштво и емиграција (политички, друштвени и еколошки узроци и последице); <i>Сајбер безбедност</i>: политичке и друштвене последице сајбер диверзија (вештачка интелигенција и људска заједница II (незапосленост и нови услови рада).</p> <p>* <i>Издвојени изазови и претње</i>: неједнакост и сиромаштво; државни суверенитет и национална безбедност; сецесионизам и грађански рат.</p>
<p>Препоручена литература</p> <p><i>Историјски оквир</i></p> <p>Fernand Braudel: <i>Материјална цивилизација, економија и капитализам од XV до XVIII века</i>, Књ. 1-3, Београд: Službeni list SRJ; Novi Sad: Stylos, 2007.</p> <p>Immanuel Wallerstein: <i>Moderni svetski sistem I-II</i>, CID, Подгорица, 2012.</p> <p>Ерик Џон Хобсбаум: <i>Доба екстрема: историја кратког двадесетог века: 1914-1991</i>, Дерета, Београд 2004; <i>Крај културе</i>, Архипелаг, Београд, 2014.</p> <p><i>Теоријски оквир</i></p> <p>Владимир Н. Цветковић: <i>Воља за ново (О генеалогии модерности)</i>, Дерета, Београд 2007.</p> <p>Entoni Gidens: <i>Последице модерности</i>, Филип Вишњић, Београд 1998.</p> <p>Хаген Шулице: <i>Држава и нација у европској историји</i>, Филип Вишњић, Београд 2002.</p> <p>Клаус Офе: <i>Модерност и држава</i>, Филип Вишњић, Београд 1999, стр. 15-92.</p> <p>Alister Tejlor i Angus Tejlor: <i>На супротним половима (Добитници и губитници у историји људског развоја)</i>, Албатрос плус, Београд 2020.</p> <p>Zigmunt Bauman i Leonidas Donskis: <i>Флуидно зло (Живот у свету у ком нема алтернативе)</i>, Mediterran, Нови Сад 2018.</p> <p><i>Тематски оквир</i></p> <p>Клајв Понтинг: <i>Еколошка историја света (Животна средина и пропаст великих цивилизација)</i>, Одисеја, Београд 2009.</p> <p>Ентони Гиденс: <i>Климатске промене и политика</i>, Clio, Београд, 2010.</p> <p>Дарон Семоглу и Џејмс А. Робинсон: <i>Зашто народи пропадају (Порекло моћи, просперитета и</i></p>

сиромаштва), Сlio, Београд 2014.

Дејвид Лендис: *Богатство и сиромаштво нација*, Стубови културе, Београд 2004.

Бранко Милановић: *Глобална неједнакост (Нови приступ за доба глобализације)*, Академска књига, Нови Сад

Нанес Hofbauer: *Критика миграција (Ко добија а ко губи)*, Албатрос плус, Београд 2020.

**Будућност знања и културе (Речник за 21. век)*, ур. В. Лал, А. Нанди, Сlio, Београд 2012.

**Рат (Асиметрични ратови и теорија правденог рата)*, ур. П. Бојанић и Ј. Бабић, ИФДТ и Академска књига, Београд - Нови Сад 2017.

* *Државни поредак (Суверенитет у времену глобализације)*, ур. А. Костић, САНУ, Београд 2019.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 6

Студијски истраживачки рад: 18

Методe извођења наставе

Предавања, семинари

Оцена знања (максимални број поена 100)

Начин провере знања могу бити различити : обавезни семинарски рад и усмени испит

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Студијски програм : Докторске студије
Назив предмета: Дигитална безбедност – сајбер простор и вештачка интелигенција
Наставник/наставници: проф. др Ненад Путник, проф. др Ана Ковачевић, проф. др Младен Милошевић
Статус предмета: обавезни
Број ЕСПБ: 8
Услов: нема
<p>Циљ предмета</p> <p>Студенти треба да усвоје нова и прошире постојећа знања о појму, садржају и значају дигиталне безбедности и вештачкој интелигенцији. Студенти ће се упознати са појмовима информационе и сајбер безбедности, сајбер ризика и претњи, и критичне информационе инфраструктуре. Разумеће методолошке проблеме везане за класификацију сајбер претњи и њихово место у различитим безбедносним парадигмама. Усвојиће знања о специфичним обележјима друштвених сукоба у дигиталном добу, као и о широком спектру њиховог испољавања. Упознаће се са појмом високотехнолошког криминала, његовом феноменологијом, узроцима, врстама и начинима извршења, као и националним и међународним правним оквиром за супротстављање. Стећи ће знања о стратешком оквиру сајбер безбедности и новом концепту сајбер суверенитета, као и о активностима националних армија у сајбер простору, те глобалним иницијативама за постизање сајбер мира. Упознаће се са улогом цивилног друштва у промовисању дигиталне безбедности са аспекта заштите индивидуалних корисника ИКТ, посебно деце и омладине. Усвојиће знања о улози приватног сектора у заштити националне информационе инфраструктуре. Разумеће међусобну повезаност различитих нивоа заштите националне информационе инфраструктуре и непоходност мултидисциплинарног приступа у изучавању дигиталне безбедности. Студенти ће стећи основна знања о појму вештачке интелигенције и интелигентној анализи података. Разумеће проблеме везане за класификацију, претрагу, екстракцију и анализу велике количине података (Big data). Упознаће се са феноменом Интернет ствари (Internet of Things) и проблемима заштите „паметних ентитета“, као и основним алатима и средствима заштите ИКТ инфраструктуре. Разумеће повезаност тренда дигитализације података са проблемима заштите приватности корисника, а посебно података о личности. Стећи ће знања из области превенције и циљане едукације у подизању безбедносне културе у предметној области и значају дигиталне форензике у прикупљању и чувању дигиталних доказа.</p>
<p>Исход предмета</p> <p>На крају учења студенти ће поседовати знања о различитим дисциплинарним приступима у изучавању дигиталне безбедности, моћи ће да разумеју њихову међусобну повезаност, као и да препознају методолошке проблеме повезане са овим приступима. Моћи ће да разумеју комплексан феномен сајбер претњи, да објасне њихове узроке, карактеристике, врсте и начине испољавања. Биће у стању да сагледају однос моћи и власти у сајбер простору, те да анализирају конкретне конфликтне ситуације у сајбер простору, да идентификују елементе њихове структуре и коришћене стратегије, те да критички сагледају аргументе учесника у конфликту – процењују њихове конкретне интересе и вредности. Моћи ће да класификују сајбер нападе на основу коришћених алата и техника извршења, мотивације и циљева нападача. Студенти ће бити оспособљени за критичку анализу односа између савремених технолошких решења за дигиталну безбедност (укључујући и вештачку интелигенцију) и актуелних ризика, изазова и претњи, те процену и предикцију последица испољавања сајбер претњи по безбедност држава, корпорација и индивидуалних корисника ИКТ ресурса.</p>
<p>Садржај предмета</p> <p><i>Теоријска настава</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Концепт дигиталне безбедности: појмовно одређење информационе и сајбер безбедности, етимологија сајбер безбедности, појмовно одређење сајбер ризика и претњи, појмовно одређење критичне информационе инфраструктуре, индивидуални, корпоративни, национални, регионални и глобални аспекти сајбер безбедности Безбедност у дигиталном добу: студије безбедности, безбедносне парадигме и проблем научне анализе и обухвата нових безбедносних појава узрокованих развојем информационо-комуникационих технологија, глобализација и улога приватног и јавног сектора у сајбер безбедности Друштвени сукоби у дигиталном добу: сајбер ратовање, сајбер тероризам, тероризам на интернету, сајбер активизам, сајбер шпијунажа, хактивизам Високотехнолошки криминал: феноменологија високотехнолошког криминала, узроци, врсте и начини извршења, домаћа и међународна норматива Стратешки оквир сајбер безбедности: сајбер суверенитет, националне доктрине и стратегије сајбер безбедности, офанзивне и дефанзивне активности националних армија у сајбер простору, иницијатива за постизање сајбер детанта. Дигитална безбедност и цивилно друштво: институционални провајдери дигиталне безбедности, активности и мере за постизање и очување дигиталне безбедности индивидуалних корисника ИКТ Корпоративна безбедност у дигиталном добу: управљање ризиком од сајбер претњи, активности,

8. мере и стандарди заштите података у ИКТ системима и очувања репутације
Увод у вештачку интелигенцију: основе вештачке интелигенције, историја вештачке интелигенције, вештачка интелигенција данас, ризици и предности вештачке интелигенције
9. **Велики подаци – Big Data:** увод, карактеристике, различити типови података
10. **Технике анализе великих података – Data Mining**
11. **Технике анализе великих података:** машинско учење, сематничка анализа, визуална анализа
12. **Пример: студије случаја**
13. **Интернет ствари – ЈоТ**
14. **Превентива у сајбер безбедности – Digital Awareness**

Практична настава

1. Дебате на тему методологије процена безбедносних ризика у рачунарским системима и стандарда заштите ИКТ система
2. Дебате на тему стратешког и правног оквира заштите сајбер простора
3. Дебате на тему нових појавних облика сајбер претњи и последица по индивидуалну, корпоративну, националну, регионалну и глобалну безбедност
4. Практичан рад који подразумева примену софтверских алата за анализу и визуализацију података у циљу бољег разумевања тема обухваћених теоријском наставом.

Литература

Обавезна:

Clarke, R., Knake, R. (2010). *Cyber war*. New York: HarperCollins

Младеновић, Д. (2012). *Међународни аспект сајбер ратовања*. Београд: Медија центар „Одбрана“.

Metz, S. (2000). *Armed Conflict In The 21st. Century: The Information revolution And Post-modern Warfare*. Carlisle, PA: Strategic Studies Institute, U.S. Army War College.

Chen, H. (2011). *Dark web: Exploring and data mining the dark side of the web*, (Vol. 30). Springer Science & Business Media.

Kovacevic, A., & Nikolic, D. (2015). Cyber attacks on critical infrastructure: Review and challenges. In *Handbook of Research on Digital Crime, Cyberspace Security, and Information Assurance* (pp. 1-18). Hershey: IGI Global.

Милошевић, М. и Путник, Н. (2017). Сајбер безбедност и заштита од високотехнолошког криминала у Републици Србији – стратешки и правни оквир, *Култура полиса*, 33, 177-191.

Putnik, N., & Milosevic, M. (2018). Trends in Peace Research – Can Cyber Détente Lead to Lasting Peace? In: Cook, B. (editor), *Handbook of Research on Examining Global Peacemaking in the Digital Age*. (pp. 1-19). Hershey: IGI Global.

Russell, S., & Norvig, P. (2020). *Artificial Intelligence: A Modern Approach*, 4th Edition.

Путник, Н., Милошевић, М. и Бошковић, М. (2017). Стратешко планирање сајбер одбране – ка адекватнијем правном оквиру и новој концепцији процене ризика, изазова и претњи, *Војно дело*, 69(7), 174-185.

Schneier, B. (2018). *Click here to kill everybody: Security and survival in a hyper-connected world*. WW Norton & Company.

Erl, T., Khattak, W., & Buhler, P. (2016). *Big Data Fundamentals: Concepts, Drivers & Techniques*. Prentice Hall Press.

Изборна

Schneier, B. (2015). *Data and Goliath: The hidden battles to collect your data and control your world*. WW Norton & Company.

Ранђеловић, Д. (2013). *Високотехнолошки криминал*. Београд: Криминалистичко-полицијска академија.

Ковачевић, А., Николић, Д., Поповић, Б. (2017). Internet of Things и проблем приватности, Зборник сажетака на Првој научној конференцији "Урбана безбедност и урбани развој", Београд, 21. 6. 2017.

Kešetović, Ž. & Putnik, N. (2013), "Cyber security" and "Cyber warfare". In: Penuel, K.B., Statler, M. and Hagen, R. (Eds.), *Encyclopedia of Crisis Management*, Vol. 1., SAGE Publications, 217-219, 219-221.

Путник, Н. (2009). *Сајбер простор и безбедносни изазови*. Београд: Факултет безбедности.

Kešetović, Ž., Putnik, N. & Rakić, M. (2013). Possibilities of Improving Critical Infrastructure Protection in Countries in Transition. U: Dimitrijević, I. (editor), *National Critical Infrastructure Protection – Regional Perspective*. (pp. 131-142). Beograd: Univerzitet u Beogradu – Fakultet bezbednosti i Institut za korporativnu bezbednost – Ljubljana.

Број часова активне наставе: 20	Теоријска настава: 5	Студијски истраживачки рад: 15
--	-----------------------------	---------------------------------------

Методe извођења наставе

Предавања, вежбе, презентације, израда семинарског рада, радионице.

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	5	писмени испит	
практична настава	5	усмени испит	60
колоквијум-и		

семинар-и	30		
Начин провере знања могу бити различити наведено у табели су само неке опције: (писмени испити, усмени испт, презентација пројекта, семинари итд.....			
*максимална дужна 2 странице А4 формата			

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Студијски програм : Докторске студије
Назив предмета: Енергетска безбедност – управљање природним ресурсима и одрживи развој
Наставник/наставници: Проф. др Петар Станојевић
Статус предмета: Обавезан
Број ЕСПБ: 8
Услов: нема услова
<p>Циљ предмета</p> <p>Усвајање свести и чињеница о проблему и значају енергетске безбедности, управљања природним ресурсима и одрживим развојем. Упознавање са појмовима, проблемима данашњице (према ОУН), историјским догађајима у вези сукоба који су се водили због енергетских и других ресурса. Разумевање концепта енергетске безбедности у светлу модерних политичких и безбедносних теорија и политичке економије. Усвајање неопходних квалитативних и квантитативних знања неопходних за разумевање врста и карактеристика ресурса, тржишта и инфраструктуре. Упознавање, разумевање и класификација доминантних берзантских материјала, потражње и понуда енергије, тржишта енергије и ресурса, глобалног снабдевања енергијом и стратешким сировинама, стратешких резерви, рањивости енергетске инфраструктуре и путева снабдевања, логистике, утицајних фактора и политике цена. Упознавање и разумевање климатских промена и њихових узрочника, концепта одрживог развоја и управљања климом. Упознавање са могућностима и развојем ниско угљеничне привреде и нових технологија. Оспособљавање за идентификацију и процену ризика и претњи по безбедност у предметној области. Усвајање знања о управљању ресурсима, развојем и енергетиком првенствено преко анализе енергетских и стратегија одрживог развоја. Разумевање правних и етичких аспеката са посебним освртом на енергетику. Анализа права енергетике укључујући успостављање баланса између принципа сигурности снабдевања и одрживог развоја, енергетске ефикасности, на којима се темељи систем правног оквира права енергетике, као и подобласти права енергетике (нафтно право, гасно право, право електроенергетике, право топлотне енергије, право енергетске ефикасности, право обновљивих извора права енергетике) и сродне области права (право заштите животне средине, саобраћајно право, сиромаштво). Разумевање значаја конкурентности на тржишту енергије и појма државне помоћи. Анализа и креативна примена усвојених знања на примеру Србије.</p>
<p>Исход предмета</p> <p>Студенти ће бити у стању да објасне проблем и значај енергетске безбедности, управљања природним ресурсима и одрживим развојем. Моћи ће да дефинишу и објасне појмове, проблеме и историјске чињенице. Студенти ће моћи да образложе концепт енергетске безбедности и његове показатеље. Такође ће моћи да опишу и упореде квалитативне и квантитативне показатеље нужне за разумевање врста и карактеристика ресурса, тржишта и инфраструктуре. Кроз наставу ће се обезбедити упознавање, класификација и разумевање доминантних берзантских материјала, тржишта енергије и ресурса, логистике и цена. Студенти ће бити у стању да опишу и образложе климатске промене и њихове узрочнике, концепт одрживог развоја, управљање климом и трендовима развоја. Студенти ће бити оспособљени за идентификацију и процену ризика и претњи по безбедност у предметној области. Они ће моћи аргументовано да процењују исправност начина управљања ресурсима, развојем и енергетиком. Омогући ће се разумевање правних и етичких аспеката предметног подручја са посебним освртом на ЕУ. Студенти ће сагледати тржиште енергије, његову структуру и учеснике. Разумеће међузависности између појединих сектора енергетике и утицаје на доношење стратешких одлука у оквиру енергетског микса. Оспособиће се за примену регулаторног оквира права енергетике за конкретне случајеве везане за енергетску безбедност и реаговање у евентуалним енергетским кризним ситуацијама. Разумевање и креативна примена усвојених знања на примеру Србије биће омогућена сваком студенту.</p>
<p>Садржај предмета</p> <p><i>Теоријска настава</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Проблем и значај: одређивање појмова, највећи светски проблеми данашњице (према ОУН), историјски преглед сукоба који су се водили због енергетских и других ресурса Концепт енергетске безбедности: дефиниције и показатељи енергетске безбедности, енергетска безбедност и концепт либералне демократије, политичка економија енергетске безбедности Ресурси, тржиште и инфраструктура: светски значајни ресурси, доминантни берзантски материјали, потражња и понуда енергије, тржишта енергије и ресурса, глобално снабдевање енергијом и стратешким сировинама, стратешке резерве, рањивост енергетске инфраструктуре и путева снабдевања, логистика, утицајни фактори и политика цена Клима и одрживи развој: климатске промене и њихови узрочници, утицај производње и потрошње енергије на климатске промене, одрживи развој, управљање климом, развој ниско угљеничке привреде, нове технологије Ризици и претње: улога војних савеза у енергетској безбедности, актуелни сукоби око ресурса, узроци, ток и могућа решења Управљање ресурсима, развојем и енергетиком: националне енергетске стратегије великих индустријализираних земаља и света у развоју, управљање енергетском безбедношћу, димензије

управљања климатском и енергетском безбедношћу, енергетске стратегије и људска сигурност
7. Правне и етичке димензије: ЕУ регулаторни оквир за област енергетике, национални правни оквир за област енергетике, правне димензије, етичке димензије, енергетско сиромаштво

8. Енергетска и ресурсна безбедност и одрживи развој Србије.

Практична настава

1. Евалуација фактора енергетске безбедности на националну енергетску политику.
2. Посета Министарству надлежном за послове енергетике и Агенцији за енергетику РС.
3. Дебате на тему процена и креирања варијантних решења развоја енергетике у Србији и региону.

Литература

Обавезна:

Hugh Dyer and Maria Julia Trombetta, INTERNATIONAL HANDBOOK OF ENERGY SECURITY, Edward Elgar Publishing Limited, UK, US, 2013., ISBN 978 1 78100 789 1

Национална стратегија одрживог развоја Србије, 2009-2017.

Стратегија развоја енергетике Републике Србије до 2025. године са пројекцијама до 2030. године "Службени гласник РС", број 101 од 8. децембра 2015.

Др Петар Станојевић, Др Василије Мишковић, МА Гордана Мишев, Логистика у систему националне безбедности, Монографија, ФБ, 2017.

Допунска:

Benjamin K. Sovacool, The Routledge Handbook of Energy Security, by Routledge 711 Third Avenue, New York, NY 10017, 2011., ISBN 0-203-83460-7

Klare M., RISING POWERS, SHRINKING PLANET, The New Geopolitics of Energy, Metropolitan Books, 2008., ISBN 978.1.85168.648.3

Carlos Pascual, Jonathan Elkind, ENERGY SECURITY (Economics, Politics, Strategies, and Implications), The Brookings Institution, 1775 Massachusetts Avenue, N.W., Washington, DC 20036., 2010.

Право енергетике, Зборник радова, Правни факултет Универзитета у Београду, 2005,

Walde T.W.: International Energy Law: Concepts, Contexts and Players; www.cemplp.org.2001.

Број часова активне наставе 20 | Теоријска настава: 5 | Студијски истраживачки рад: 15

Методе извођења наставе

Предавања, вежбе, презентације, колоквијуми, израда семинарског рада, радионице.

Други облици наставе: студијске посете, симулације догађаја

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	5	писмени испит	
практична настава	5	усмени испт	10
колоквијум-и	40	
семинар-и	40		

Начин провере знања могу бити различити наведено у табели су само неке опције: (писмени испити, усмени испт, презентација пројекта, семинари итд.....

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Назив предмета: Докторска тематска радионица		
Наставник или наставници: продекан за науку и студије другог и трећег степена		
Статус предмета: Обавезан		
Број ЕСПБ: 4		
Услов: нема		
Циљ предмета Циљ докторске тематске радионице огледа се у стицању компетенција за припрему саопштења на научним конференцијама и писање радова за зборнике са научних компетенција. Предуслов чине основна теоријско-методолошка, научно-стручна и стручно-апликативна знања која се примењују у решавању конкретних проблема у оквиру изабраног подручја. Студент се оспособљава за припрему саопштења кроз сажимање и јасно приказивање грађе уз техничку употребу презентације, за дискусију и одговарање на питања из публике, за прилагођавање материјала захтевима који се постављају за објављивање у зборник, за начин приказивања грађе у научном тексту, навођење референци и литературе по одређеним правилима.		
Исход предмета Студент је дужан да припреми рад за конференцију доктораната на Факултету безбедности и да презентује рад пред наставним особљем и студентима Факултета безбедности уз дискусију након презентације.		
Садржај предмета Формира се појединачно у складу са потребама израде самосталног рада, његовом сложености и структуром. Студент проучава литературу, врши анализе у циљу изналажења решења конкретног проблема који је дефинисан тематиком студијско истраживачког рада. Рад обухвата израду пројекта истраживања, израду инструмената за поједине истраживачке методе, спровођење истраживања, нумеричке симулације и статистичку обраду података, писање и/или саопштавање резултата истраживања.		
Препоручена литература Литература зависи од тематске оријентације кандидата.		
Број часова активне наставе: -	Теоријска настава: -	Студијски истраживачки рад: 1/15
Методe извођења наставе Самостално истраживање, презентација и групна дискусија.		
Оцена знања (максимални број поена 100)	Предиспитне обавезе: 60	Завршни испит: 40
Начин провере знања могу бити различити : обавезни семинарски рад и усмени испит		

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Назив предмета: Израда и објављивање научног рада као резултата студијског истраживачког рада		
Наставник или наставници: продекан за науку и студије другог и трећег степена		
Статус предмета: Обавезан		
Број ЕСПБ: 6		
Услов: нема		
Циљ предмета Циљ израде и објављивања научног рада као резултата студијског истраживачког рада огледа се у примени основних теоријско-методолошких, научно-стручних и стручно-апликативних знања и метода на решавању конкретних проблема у оквиру изабраног подручја. Поред тога, циљ израде и објављивања научног рада као резултата студијског истраживачког рада огледа се и у оспособљавању доктораната да саопштавају резултате самосталног истраживања у националним и међународним научним часописима.		
Исход предмета Студент је дужан да пре пријаве пројекта докторске дисертације (IV семестар) достави потврду о објављеном или прихваћеном раду за објављивање у часопису који је категорисан као М20, или два рада категорије М51 (важи и када има од раније објављене радове у часописима).		
Садржај предмета Формира се појединачно у складу са потребама израде самосталног рада, његовом сложености и структуром. Студент проучава литературу, врши анализе у циљу изналажења решења конкретног проблема који је дефинисан тематиком студијско истраживачког рада. Рад обухвата израду пројекта истраживања, израду инструмената за поједине истраживачке методе, спровођење истраживања, нумеричке симулације и статистичку обраду података, писање и/или саопштавање резултата истраживања.		
Препоручена литература Литература зависи од тематске оријентације кандидата.		
Број часова активне наставе: -	Теоријска настава: -	Студијски истраживачки рад: 4/60
Методe извођења наставе Самостално истраживање, студијски истраживачки рад, припрема рада за објављивање.		
Оцена знања (максимални број поена 100)	Предиспитне обавезе: 60	Завршни испит: 40
Начин провере знања могу бити различити : обавезни семинарски рад и усмени испит		

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Студијски програм: Докторске академске студије – Студије наука безбедности			
Назив предмета: МЕТОДОЛОГИЈА ИСТРАЖИВАЊА ПОЈАВА БЕЗБЕДНОСТИ			
Назив предмета на енглеском језику: Methodology of Security Concept Research			
Наставник: др Слађана С. Бурић, редовни професор; др Милан Липовац, доцент			
Статус предмета: обавезан			
Број ЕСПБ: 6			
Циљ предмета: Упознавање са методолошко-епистемолошким принципима и практично-техничким процедурама истраживања у области друштвених појава и, посебно, процеса и појава у области безбедности.			
Исход предмета: Повезивање теоријских домета научног знања са конкретним истраживачким приступима и аналитичким поступцима.			
Садржај предмета: Курс подразумева продубљени преглед основних епистемолошких принципа науке, као и њихово разумевање у контексту друштвених истраживања. Биће изложени циљеви научног истраживања, елементи истраживачког пројекта, главни методолошки приступи и методи емпиријског истраживања. Посебно ће се тематизовати главни истраживачки приступи у области истраживања појава безбедности, разноврсни облици прикупљања и анализе података, етички принципи истраживања у овој области, начин извештавања из истраживања безбедносних феномена. Пажња ће бити усмерена на развијање компетенција за интердисциплинарна и компаративна проучавања, уз практичне обуке за коришћење електронских база научних радова, као и отворених база података. На часовима практичне наставе студенти ће се припремати за осмишљавање адекватног истраживачког дизајна, као и примену аналитичких поступака са којима су се упознали на часовима теоријске наставе.			
Препоручена литература: 1. Đurić, S. (2013). <i>Istraživanje bezbednosti - kvalitativni pristup</i> . Beograd: Fakultet bezbednosti. 2. Đurić, S. (2007). <i>Fokus-grupni intervju</i> . Beograd: Službeni glasnik. 3. Bryman, A. (2004). <i>Social research methods</i> . Oxford: Oxford University Press. 4. Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (Eds.) (2000). <i>Handbook of Qualitative Research</i> . Thousand Oaks, CA: Sage Publications. 5. Hakim, C. (1987). <i>Research design: Strategies and Choices in the Design of Social Research (No. 13)</i> . London: Allen & Unwin. 6. Whyte, W.F. (1984). <i>Learning from the field: A Guide from Experience</i> . Beverl Hills, CA: Sage Publications. Остала методолошка литература биће прилагођена посебним захтевима планиране теме докторске дисертације сваког кандидата.			
Број часова активне наставе: 6/18	Предавања: 6	Студијски истраживачки рад: 18	
Методe извођења наставе: Предавања, семинарска интерактивна настава, методолошке радионице, анализа прочитане литературе, израда нацрта пројекта истраживања.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
активност у току предавања	15	писмени испит	20
практична настава	15	усмени испит	20
Колоквијуми	3×10		
Семинари			
Укупно:	60		40
100			

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Назив предмета: Докторска дисертација – израда и одбрана критичког прегледа литературе		
Наставник или наставници: потенцијални ментор, комисија		
Статус предмета: Обавезан		
Број ЕСПБ: 15		
Услов: положени испити и завршене обавезе из прве године и положени испити Методологија и изборни предмети из друге године		
Циљ предмета Циљ израде и одбране критичког прегледа литературе је демонстрација компетенција докторанта да, кроз преглед литературе, покаже способност за систематичну анализу грађе, издвајање кључних појмова, критичко промшљање разилитих теоријских приступа одређеном проблему, те издвајање и систематично и оригинално приказивање проблема који ће бити полазна основа за истраживање у докторском истраживачком раду. Критички преглед литературе такође треба да покаже да је будући пројекат докторске дисертације утемељен у релевантној академској литератури и представља теоријски део пројекта докторске дисертације.		
Исход предмета Студент уз помоћ потенцијалног ментора прикупља и анализира литературу из уже научне области којом жели да се бави у окриву пројекта докторске дисертације. Прикупљена грађа се систематизује и критички приказује у оквиру текста који представља преглед литературе за докторску дисертацију. Критички преглед литературе студент брани пред комисијом коју именује Комисија за студије II и III степена.		
Садржај предмета Формира се појединачно у складу са потребама израде пројекта докторске дисертације, његовом сложености и структуром. Студент проучава литературу, систематизује грађу, издваја кључне појмове и резултате досадашњих истраживања, а све у циљу доброг формулисања конкретног проблема који ће бити тема пројекта докторске дисертације.		
Препоручена литература Литература зависи од тематске оријентације кандидата.		
Број часова активне наставе: -	Теоријска настава: -	Студијски истраживачки рад: 10/150
Методе извођења наставе Самостално истраживање, студијски истраживачки рад, јавно презентовање резултата истраживања.		
Оцена знања (максимални број поена 100)	Предиспитне обавезе: 60	Завршни испит: 40
Начин провере знања могу бити различити : обавезни семинарски рад и усмени испит		

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Назив предмета: Докторска дисертација – израда и одбрана пројекта докторске дисертације			
Наставник или наставници: потенцијални ментор, комисија			
Статус предмета: Обавезан			
Број ЕСПБ: 15			
Услов: положени сви испити из прве и друге године			
Циљ предмета Циљ израде и одбране пројекта докторске теме јесте директна припрема студената за дизајнирање предлога пројекта који ће поднети Наставно-научном већу факултета након извршених обавеза на студијском програму докторских академских студија. Представља наставак претходног рада на припреми предмета „Докторска дисертација – израда и одбрана критичког прегледа литературе“, с тим што је сада нагласак на методолошкој припреми пројекта докторске дисертације.			
Исход предмета Студент уз помоћ потенцијалног ментора припрема методолошки оквир за пројекат докторске дисертације са јасно дефинисаним корацима, методама и другим релевантним елементима за научно истраживање. Пројекат докторске дисертације студент брани пред Комисијом коју именује Комисија за студије II и III степена.			
Садржај предмета Докторант припрема и брани пројект у коме је детаљно теоријско-методолошки образложена тема докторске дисертације. Укључује преглед литературе, теорије и моделе који су релевантни за област докторске дисертације, приказ резултата досадашњих релевантних истраживања, формулисање проблема којим ће се бавити, циљева, варијабли (кључних појмова) и њихове операционализације кроз индикаторе, хипотетичког оквира истраживања, научних метода које ће се користити, спецификације техника, те метода анализе података. Такође се подноси и приказ структуре докторске дисертације.			
Препоручена литература Студент, у договору с ментором бира одговарајућу теоријску и методолошку литературу која ће му помоћи у креирању адекватног теоријског полазишта и методолошког оквира изабране теме.			
Број часова активне наставе: -		Теоријска настава: -	
Студијски истраживачки рад: 10/150			
Методе извођења наставе Консултације, студијски истраживачки рад, презентација.			
Оцена знања (максимални број поена 100) Оцењује се писана форма предлога пројекта докторске дисертације и усмена одбрана пред комисијом.			
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
активност током наставе		писмени испит	
практична настава (писана форма предлога пројекта)	60	усмени испит	40
колоквијуми			
семинари			
Начин провере знања могу бити различити : обавезни семинарски рад и усмени испит			

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Студијски програм: Докторске академске студије – Студије наука безбедности
Назив предмета: Међународни криминалитет и безбедност
Наставник: др Божидар Бановић, редовни професор, др Младен Милошевић, ванредни професор, др Александра Илић, доцент
Статус предмета: изборни
Број ЕСПБ: 12
<p>Циљ предмета: Циљ предмета је упознавање студената и развијање способности за разумевање међународних кривичних дела, што подразумева, с једне стране, међународне злочине, односно међународна кривична дела у ужем смислу (геноцид, ратни злочини, злочини против човечности и злочини против мира) која су утврђена Римским статutom и у примарној су надлежности Међународног кривичног суда, а са друге стране оне облике криминалитета који се третирају као међународни с обзиром на њихову природу, односно чињеницу да углавном имају транснационалну димензију – дела тероризма, организованог криминалитета и криминалитета корпорација (финансијски криминалитет) са посебним акцентом на феномен праће новца. Сузбијање међународног криминалитета, значајно је са становишта безбедности сваке државе, али има и глобални безбедносни значај. Циљ овог предмета је разумевање свих кривичних аспеката поменутих облика криминалитета – кривичноправних (материјални, процесни и извршни) и криминолошких у ширем смислу. Циљ предмета је и развијање способности за анализу и тумачење релевантних међународних докумената који се односе на поменуте форме криминалитета (повеље, статути, међународни уговори и конвенције), односно његове различите аспекте и с тим у вези рад најзначајнијих међународних организација а посебно оних које су непосредно укључене у сузбијање таквог криминалитета попут Интерпола и Еуропола. Сузбијање свих облика међународног криминалитета захтева постојање одговарајућих механизма на правосудном плану, па је циљ овог предмета и усвајање знања о систему међународног кривичног правосудја, пре свега о Међународном кривичном суду и ad hoc трибуналима. Циљ овог предмета је и усвајање знања о правним, политичким и безбедносним механизмима међународне правне помоћи у кривичним стварима, као инструментима за ефикасније истраживање, процесуирање, суђење и извршење кривичних санкција за кривична дела међународног криминалитета.</p>
<p>Исход предмета: Студенти ће бити у стању да анализирају, тумаче и разумеју релевантне међународне правне документе који третирају проблематику међународних кривичних дела (у ужем и ширем смислу), односно да схвате специфичности међународног криминалитета и његов потенцијал безбедносно угрожавајуће појаве на националном, регионалном и глобалном нивоу. Такво знање ће омогућити студентима да разумеју важност истраживања и кривичног гоњења међународних кривичних дела у контексту националне и међународне безбедности. Након изучавања овог предмета студенти ће бити у стању да разумеју различите димензије посматрања, проучавања, анализирања, нормативног уређења, спречавања и процесуирања међународног криминалитета. Развиће способност анализирања и тумачења релевантних нормативних аката који су основа за сузбијање међународног криминалитета и улоге релевантних међународних организација у том смислу. Студенти ће стећи способност да разумеју и објасне организацију и функционисање механизма међународног кривичног правосудја и моћи ће да упоређују тај механизам са националним оквиром поступања. Овај курс ће им омогућити и да разумеју све важне механизме међународне правне помоћи у кривичним стварима а научиће и да препознају у којим случајевима се јавља потреба за одговарајућим облицима такве помоћи што је од кључне важности и за унапређење безбедности држава.</p>
<p>Садржај предмета <i>Теоријска настава</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Међународни криминалитет у ужем смислу: геноцид, ратни злочини, злочини против човечности и злочини против мира 2. Међународни криминалитет у ширем смислу: тероризам, организовани криминалитет, криминалитет корпорација 3. Нормативни оквир међународног криминалитета: повеље, статути, међународни уговори и конвенције 4. Међународно кривично правосудје: Међународни кривични суд, ad hoc трибунали, специјални и хибридни међународни судови, ad hoc трибунал за бившу Југославију 5. Међународна правна помоћ у кривичним стварима: изручење окривљеног или осуђеног (екстрадиција), преузимање и уступање кривичног гоњења, извршење кривичне пресуде и остали облици међународне правне помоћи, механизми међународне правне помоћи у кривичним стварима на нивоу Савета Европе и Европске Уније 6. Сузбијање међународног криминалитета и национална и међународна безбедност <p><i>Практична настава</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Анализа праксе Међународног кривичног суда и ad hoc трибунала за бившу Југославију 2. Анализа процесуирања међународних злочина и других међународних кривичних дела пред домаћим судовима 3. Анализа праксе међународне правне помоћи у кривичним стварима на примеру Републике Србије 4. Дебата на тему улоге међународних организација у сузбијању међународног криминалитета
<p>Литература: Обавезна: Бановић, Б., Бејатовић С., (2012) Основи међународног кривичног права, Службени гласник, Београд</p>

Kaseze, A., (2005) Међународно кривично право (превод), Београд, Београдски центар за људска права
 Schabas, W., Bernaz, N., (ур.) (2011) Routledge handbook of international criminal law, New York
 Деган, В.Б., Павишић Б., Беширевић, В., (2011) Међународно и транснационално кривично право, Службени гласник и Правни факултет Универзитета Унион, Београд.
 Шкулић, М., (2005) Међународни кривични суд, Досије – Правни факултет у Београду, Београд.
 Закон о сарадњи са Међународним кривичним судом („Службени гласник РС“, бр. 72/2009)
 Закон о међународној правној помоћи у кривичним стварима („Службени гласник РС“, бр. 20/2009)

Допунска:

Cassese, A., Gaeta, P., and Jones, J. R. W. D., (eds.), (2002) The Rome Statute of the International Criminal Court: A Commentary, Oxford: Oxford University Press,
 Јосиповић, И., Крапац, Д., Новоселец, П., (2001) Стални међународни кривични суд, Народне новине и Хрватски правни центар, Загреб.
 Павишић, Б., (2006) Казнено право Вијећа Европе, Голден маркетинг, Загреб,
 Schabas, W.A., (2006) The UN International Criminal Tribunals: The Former Yugoslavia, Rwanda and Sierra Leone, Cambridge,
 Cryer, R., Friman, H., Robinson, D., and Wilmschurst, E., (2007) An Introduction to international criminal law and procedure, New York, Cambridge University Press.
 Schabas, W.A., (2007) An Introduction to the International Criminal Court, Cambridge: Cambridge University Press.
 Иванишевић, Б., Илић, Г. П., Вишњић, Т. и Јањић, В., (2008) Водич кроз Хашки трибунал, Заједнички злочиначки подухват, Мисија ОЕБС Београд.
 Шкулић, М., (ур.), (2011) Зборник радова: Ратни злочини и други основни институти међународног кривичног права, Удружење јавних тужилаца и заменика јавних тужилаца, Београд.
 Бановић, Б., (2010) Заједнички истражни тимови као облик међународне кривичноправне сарадње, Зборник радова: “Правни систем Србије и стандарди Европске уније и Савета Европе”, Књига 5, Крагујевац.
 Бановић, Б., (2010) Европски налог за хапшење, Зборник радова “Кривично законодавство Србије и стандарди Европске уније”, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу, Београд.
 Бановић, Б., Селективно кривично гоњење пред међународним кривичним судовима, Ревизија за криминологију и кривично право 2-3/2011, Београд
 Бановић, Б., (2011) Трећи стуб Европске Уније и начело међусобног признавања судских одлука у кривичним стварима, У: Кривично законодавство Србије и стандарди Европске Уније, Крагујевац.
 Бановић, Б., Гајић, Г., (2011) Командна одговорност као вид одговорности, зборник радова „Криминалистичко форензичка истраживања“, Бања Лука.
 Бановић, Б., (2016) Обезбеђење доказа кроз међународну кривичноправну сарадњу - стандарди Европске Уније и домаће законодавство и пракса, Европске интеграције и казнено законодавство : (Поглавље 23 - норма, пракса и мере хармонизације), Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу и Intermex, Београд.
 Бановић, Б., (2017) Међународна кривичноправна сарадња и адекватност борбе против криминалитета, Зборник радова: Реформски процеси и поглавље 23 (годину дана после) : кривичноправни аспекти, Српско удружење за кривичноправну теорију и праксу и Intermex, Београд.

Број часова активне наставе: 24	Предавања: 6	Студијски истраживачки рад: 18	
Методе извођења наставе: Настава ће бити реализована кроз предавања, панел дискусије, расправе, консултације, есеје и семинарски рад.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Знање ће се проверавати кроз перманентно праћење рада студената и вредновање њиховог доприноса у дискусијама, кроз оцену есеја и семинарског рада и кроз оцену на усменом испиту.			
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
активност у току предавања	20	писмени испит	
практична настава		усмени испит	
Семинари	80		
Укупно:	100		
100			

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Студијски програм: Докторске академске студије – Студије наука безбедности			
Назив предмета: Савремени теоријски оквири у наукама безбедности			
Наставник: др Ивица Ђорђевић, ванредни професор; др Милан Липовац, доцент, др Зоран Драгишић, редовни професор			
Статус предмета: изборни			
Број ЕСПБ: 12			
Циљ предмета: Продубљеним упознавањем са савременим сазнањима, као и темљним овладавањем постојећим теоријским оквирима у области наука безбедности студенти докторских студија би на овом курсу требало да унапреде специфичне вештине критичког сагледавања и аналитичког промишљања постојећих теоријских оквира у наукама безбедности, као и да развију научне способности и академске вештине које су кључне за одабир адекватног теоријског оквира у тематизацији и истраживањима значајних проблема из области наука безбедности. Коначно, докторанти би требало да развију креативне способности значајне за адекватну примену и евентуално унапређење одабраног теоријског оквира у конкретном планираном научном истраживању и у складу са савременим правцима развоја наука безбедности, а што представља основну теоријску претпоставку за објективно, систематско и критичко проучавање безбедносних појава и проблема.			
Исход предмета: Успешним овладавањем садржајем предмета и остваривањем наведених циљева на овом предмету, студенти докторских студија би требало да се оспособе за самостални и аргументовани одабир теоријског оквира у којем могу адекватно и утемељено спроводити своја оригинална, научно релевантна и теоријски утемељена истраживања из области наука безбедности, као и да дају очекиван допринос у развијању критичког мишљења и процени туђих научних истраживања, односно допринесу стварању научног подмлатка из области безбедности, као и развоју наука безбедности, али и укупном друштвеном развоју, а у складу са мисијом и циљевима Факултета безбедности.			
Садржај предмета 1) Систематизација наука безбедности (нивои, сектори, стратуми, функционална диференцијација и др.) 2) Идентификација савремених теоријских оквира у наукама безбедности 3) Процена и одабир адекватног теоријског оквира у проучавању безбедности 4) Теоријска мрежа појмова као оквир за проучавање безбедности 5) Формулисање теоријских циљева у проучавању појава безбедности 6) Генерисање истраживачких питања у проучавању појава безбедности 7) Теоријска дискусија и преглед литературе у наукама безбедности 8) Критичка анализа постојећих/савремених теоријских оквира у наукама безбедности			
Литература: Shoemaker, P. J., Tankard Jr., J. W., & Lasorsa, D. L. (2004). <i>The Survey kit: How to build social science theories</i> . SAGE Publications. Lipovac, M. (2020). <i>Savremene studije bezbednosti: Kopenhaška škola</i> (u pripremi) Lipovac, M. i Živojinović, D. (Ur.) (2014). <i>Međunarodna bezbednost: teorijski pristupi: Uvod u studije bezbednosti</i> . Beograd: Fakultet bezbednosti. Collins, A. (Ed.). (2016). <i>Contemporary security studies</i> . Oxford university press. Krause, K., & Williams, M. C. (2002). <i>Critical security studies: Concepts and strategies</i> . Routledge. Niiniluoto, I. (2007). Evaluation of theories. In <i>General Philosophy of Science</i> (pp. 175-217). North-Holland. Goes, J., & Simon, M. K. (2012). <i>Standards for Evaluating a Theory</i> (Doctoral dissertation, Dissertation and Scholarly Research: Recipes for Success).			
Број часова активне наставе: 6/18	Предавања: 6	Студијски истраживачки рад: 18	
Методе извођења наставе: Настава ће бити реализована кроз предавања, панел дискусије, расправе, консултације, есеје и семинарски рад.			
Оцена знања (максимални број поена 100)			
Знање ће се проверавати кроз перманентно праћење рада студената и вредновање њиховог доприноса у дискусијама, кроз оцену есеја и семинарског рада и кроз оцену на усменом испиту.			
Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
активност у току предавања	20	писмени испит	
практична настава		усмени испит	
Семинари	80		
Укупно:	100		
100			

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Студијски програм: Докторске академске студије – Студије наука безбедности
Назив предмета: Медији, криминалитет и безбедност
Наставник: др Александра Илић, доцент, др Божидар Бановић, редовни професор, др Желимир Кешетовић, редовни професор
Статус предмета: изборни
Број ЕСПБ: 12
<p>Циљ предмета: Циљ предмета је разумевање улоге медија у социјалној конструкцији стварности и утицаја медијске слике криминалитета на перцепцију од стране најшире јавности као и упознавање са проблематиком повезаности медијског извештавања и безбедности уопште а нарочито у сегменту криминалитета. Разумевање улоге медија у социјалној конструкцији криминалитета подразумева бављење процесом производње вести како би се схватио механизам медијског извештавања. Упознавање са феноменом моралне панике и њеном улогом у процесу социјалне конструкције стварности пре свега у контексту остваривања различитих интереса појединаца и/или група. Посебно разумевање значаја дискурса и концепта друштва ризика у процесу настанка и деловања моралне панике. Упознавање са медијском сликом правосудних органа и њиховом улогом у настанку и одржавању моралне панике. Разумевање механизма настанка моралне панике у вези са насилничким криминалитетом са посебним акцентом на дела: насиље у породици, силовање и друга сексуална дела, дела педофилије и малолетничку делинквенцију у ширем смислу. С обзиром на повезаност медија и одређених облика криминалитета, циљ је и анализа и разумевање односа медија и тероризма као и медијске слике организованог криминала. Упознавање са карактеристикама медијске слике правосуђа посебно кривичних судова уз детаљније разматрање питања медијског извештавања о актуелним кривичним поступцима. Анализа медијске повреде претпоставке невиности и односа претпоставке невиности и слободе изражавања, посебно у светлу праксе Европског суда за људска права. Разумевање превентивне улоге медија кад су у питању криминалитет и друге безбедносне претње.</p>
<p>Исход предмета: Студенти ће бити у стању да анализирају и схвате улогу медија у социјалној конструкцији стварности уопште а нарочито у области криминалитета и безбедности. Разумеће улогу медија у социјалној конструкцији различитих облика криминалитета кроз анализу механизма које медији користе у ту сврху. Студенти ће стећи способност препознавања претеривања и/или погрешних представа у медијском извештавању као и преплитања различитих интереса у том извештавању (политичких, економских...) који обликују јавну слику криминалитета као безбедносних појава. Развиће критичко мишљење у вези са медијским извештавањем што је значајно у процесу демистификације безбедносних проблема посебно криминалитета како би се адекватно и потпуно разумели ти феномени као и улога различитих друштвених чинилаца. Посебно ће бити оспособљени да препознају и анализирају моралну панику у вези са различитим облицима криминалитета и другим безбедносним појавама. Студенти ће стећи способност критичког разматрања медијског извештавања о различитим кривичним случајевима, почев од првих информација о неком таквом догађају па све до правноснажног окончања поступка. Сва та сазнања ће студентима бити од користи у разумевању механизма супростављања тим негативним појавама као и у контексту стварања и подизања безбедносне културе. Све поменуте аспекте односа медија, криминалитета и безбедности студенти ће бити у стању да анализирају на примеру Републике Србије.</p>
<p>Садржај предмета</p> <p><i>Теоријска настава</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Медији и социјална конструкција: извори сазнања о различитим безбедносним појавама посебно криминалитету, улога медија у социјалној конструкцији криминалитета; Перцепција криминалитета и безбедности: утицај медијске конструкције на разумевање криминалитета, вести као облик медијске конструкције криминалитета Медији и морална паника: улога медија у настанку моралне панике у вези са различитим облицима криминалитета, социјална функција моралне панике, морална паника и органи формалне социјалне контроле (полиција и правосудни органи) Дискурс и друштво ризика: улога дискурса у настанку моралне панике, друштво ризика и морална паника, улога медија у процесу појачавања девијације и криминалитета; Медијска слика појединих облика криминалитета и других безбедносних појава: медији и насилнички криминалитет; медији и тероризам, медији и организовани криминалитет, медији и миграције Медији и правосуђе: медијска слика правосуђа, утицај медијског извештавања на рад правосуђа нарочито судова, повреда претпоставке невиности од стране медија, медијска суђења Превентивна улога медија и безбедност: улога медија у превенцији различитих облика криминалитета, утицај медија на стварање и подизање безбедносне културе <p><i>Практична настава</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Анализа медијског извештавања о криминалитету и утицаја извештавања на перцепцију јавности о

криминалитету и безбедности у Републици Србији

2. Анализа последица медијских суђења на исход кривичних поступака и повезана питања безбедности у Републици Србији и упоредно праћење праксе Европског суда за људска права

3. Дебата на тему улоге медија у превенцији криминалитета и других безбедносних претњи

Литература:

Обавезна:

1. Илић, А. (2018). *Медији, криминалитет и судови*: Београд, Факултет безбедности и ЈП Службени гласник
2. Surette, R. (2007). *Media, Crime and Criminal Justice – Images Realities and Policies*, 3rd edition; Thomson Wodsworth,
3. Томпсон, К. (2003). *Морална паника (Moral Panics, 1998.*, преводилац Вранић И.): Београд. CLIО.
4. Бек, У. (2011). *Светско ризично друштво: у потрази за изгубљеном сигурношћу (Weltrisikogesellschaft: Auf der Suche nach der verlorenen Sicherheit, Suhrkamp Verlag, Frankfurt am Main, 2007*, преводилац: Љиљана Глишовић), Нови Сад;
5. Фуко, М. (2007). *Поредак дискурса (L'ordre du discours, Paris, 1970*, преводилац: Дејан Аничич), Београд;
6. Boyle, K. (2005). *Media and Violence: Gendering the Debates*, London;
7. Свенсен Лаш Фр. Х. (2007). *Филозофија страха, (Frykt, Осло, преводилац Рајић Љ.)*, Београд, 2008
8. Илић, А. (2018). Media Reporting on Refugees and Related Public Opinion in Serbia, in Kury H. and Redo S. (eds.), *Refugees and Migrants in Law and Policy – Challenges and Opportunities for Global Civic Education*, Springer, pp. 137-161
9. Илић, А. (2015). Значај дискурса у разумевању моралне панике, *Српска политичка мисао*, Vol. 48/2, стр. 115-130;

Допунска:

1. Илић, А. (2018). The Role of Media in Violence Prevention, in Stanarević S., Mandić G. and Katić Lj. (eds.), *The Proceedings of Human Security and New Technologies*, 4th International Academic Conference on Human Security, Факултет безбедности, pp. 175-182.
2. Илић, А. и Бановић, Б. (2019). Медији и организовани криминалитет у Костић, Ј. и Стевановић А. (ур.), *Финансијски криминалитет и корупција*, Београд. Институт за упоредно право и Институт за криминолошка и социолошка истраживања, стр. 157-167.
3. Cohen, S. (1972): *Folk Devils and Moral Panics: The Creation of the Mods and Rockers*, Oxford;
4. Прајс, С. (2011). *Изучавање медија (Media Studies, Pearson Education, 1998*, преводилац: Коловић В.): Београд. CLIО.
5. Кеџетовић, Џ., Симеуновић-Патић, В., Мешко, Г. (2009). On media, crime and policing in Serbia - Recent Developments. In G. Meško, T. Cockcroft, A. Crawford and A. Lamaitre (Eds.), *Crime, Media and Fear of Crime*, Ljubljana: Tipografija, pp. 119-143.
6. Jewkes, Y. (2004). *Media and Crime*: London. SAGE.
7. Goode, E. and Ben-Yehuda, N. (2009). *Moral Panics: The Social Construction of Deviance*, UK;
8. Marsh, I. and Melville, G. (2009). *Crime, Justice and The Media*, London;
9. O'Malley, P. (2011). *Crime and risk*, SAGE;
10. Ћирић, Ј. (2012). *Егземпларно кажњавање*, CRIMEN, бр. 1;

Број часова активне наставе: 6/18

Предавања: 6

Студијски истраживачки рад: 18

Методe извођења наставе: Настава ће бити реализована кроз предавања, панел дискусије, расправе, консултације, есеје и семинарски рад.

Оцена знања (максимални број поена 100)

Знање ће се проверавати кроз перманентно праћење рада студената и вредновање њиховог доприноса у дискусијама, кроз оцену есеја и семинарског рада и кроз оцену на усменом испиту.

Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
активност у току предавања	20	писмени испит	
практична настава		усмени испит	
Семинари	80		
Укупно:	100		

100

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Студијски програм: Студије наука безбедности
Назив предмета: Студије надзора у области безбедности
Наставници: др Бранко Ромчевић, ванредни професор; др Светлана Станаревић, ванредни професор, др Горан Мандић, ванредни професор
Статус предмета: изборни
Број ЕСПБ: 12
Услов Студенти треба да познају основне појмове из етике, социологије и наука/студија безбедности; основне појмове из информатике и информационих система; основне појмове из психологије; енглески језик.
Циљ предмета Студенти докторских студија треба да успешно анализирају општи теоријски оквир релевантан за студије надзора и студије безбедности, основне концепте и појмове у наведеним студијама како би објаснили и проценили њихова основна својства, контекст и међусобну (ко)релацију, стратешке и нестратешке форме, као и традиционалне у односу на савремене форме (надзора и безбедности). Тиме ће се студенти усмерити ка изради оригиналних и примењених истраживања која тестирају теорију и надопуњују постојећа знања из студија надзора и студија безбедности. Анализа ће обухватити и породицу сродних појмова, као што су: контрола, приватност, поверљивост, тајност, етичност итд, све са циљем вођења расправе о карактеристикама друштвених структура које организују надзор зарад веће безбедности, карактеристикама коришћених средстава и неке вредносне конфликти и друштвене процесе виђене у контексту интерактивног карактера надзора већег обима. Такође, циљ изучавања овог предмета ће бити култивисање технолошке писмености која ће омогућити да се критикују и анализирају технологије надзора различитих (а)социјалних ентитета и њихове импликације на безбедност, страх, контролу и/или рањивост.
Исход предмета Студенти ће бити у могућности да покажу основно познавање и разумевање кључних теорија и модела који се односе на студије надзора и безбедности; способност анализе, критике или развоја постојећих теорија или истраживања у релевантним областима; способност да у најмање једном пољу, повежу академску грађу са одређеним подручјем надзора и безбедности и развију у оригинални аргумент и анализу.
Садржај предмета <i>Теоријска настава</i> Општи теоријски оквир за студије надзора и безбедности; Паноптизам и пост-паноптизам – два модалитета моћи (дисциплина и контрола); Надзор над комплексним подацима (<i>big data</i>); Надзор над физичким и виртуелним границама; Технологије надзора (традиционалне и савремене); Питања приватности, слободе, права, етике у студијама надзора и безбедности; Надзор и савремени обавештајни рад. <i>Практична настава</i> Практична настава је осмишљена тако да студентима пружи слободу да развијају и изражавају сопствене идеје утемељене у спектру теорија друштвених наука (студија безбедности, студија надзора), научне фантастике и популарних медија, што ће се практично реализовати кроз отворене дебате и трибине, где ће међусобно разменили и сучељавати своје ставове и размишљања.
Литература <i>Општи и теоријски оквир:</i> Bentam, Dž. (2014). <i>Panoptikon</i> . Novi Sad: Mediterran Publishing. Caluya, G. (2010). "The post-panoptic society? Reassessing Foucault in surveillance studies", <i>Social Identities</i> , 16(5), 621-633. Deleuze, G. (1992). "Postscript on the Societies of Control", <i>October</i> , 59, 3-7. Fuko, M. (1997). <i>Nadzirati i kažnjavati: nastanak zatvora</i> . Sremski Karlovci: IK Zorana Stojanovića. Fuko, M. (2005). <i>Rađanje biopolitike: predavanja na Kolež de Fransu, 1978-1979</i> . Novi Sad: Svetovi. Fuko, M. (2014). <i>Bezbednost, teritorija, stanovništvo: predavanja na Kolež de Fransu, 1977-1978</i> . Novi Sad: Mediterran Publishing. Gilbert, J. & Goffey, A. (2014/2015). "Control Societies: Notes for an Introduction", <i>New Formations</i> , 84/85, 5-19. Habermas, J. (1989). <i>The Structural Transformation of the Public Sphere: An Inquiry into a Category of Bourgeois Society</i> . Cambridge, MA: The MIT Press. Lyon, D. (2002). "Surveillance Studies: Understanding visibility, mobility and the phenetic fix", <i>Surveillance & Society</i> , 1(1), 1-7. McHendry, G. (Ed.) (2019). <i>Key Concepts in Surveillance Studies</i> . Montreal: Pressbooks. Purdy, S. (2015). "Surveillance, Knowledge and Inequality: Understanding Power Through Foucault and Beyond", <i>The Hilltop Review</i> , 8(1), 3-13. Žižek, S. (2004). "From Politics to Biopolitics ... and Back", <i>The South Atlantic Quarterly</i> , 103(2/3), 501-521.
<i>Студије надзора и студије безбедности:</i> Ball, K., Haggerty, K.D. & Lyon, D. (Eds.) (2012). <i>Routledge Handbook of Surveillance Studies</i> . New York: Routledge.

Bigo, D. (2006). "Security, exception, ban and surveillance", In: Lyon, D. (Ed.) (2006). *Theorising Surveillance: The panopticon and beyond*. Portland: Willan Publishing, 46-68.

Bigo, D. (2008). "Globalized (in)security: The field and the ban-opticon", In: Bigo, D. & Tsoukala, A. (Eds.) (2008). *Terror, Insecurity and Liberty: Illiberal practices of liberal regimes after 9/11*. London: Routledge, 10-48.

Friedewald, M. et al. (Eds.) (2017). *Surveillance, Privacy and Security: Citizens' Perspectives*. London: Routledge.

Haggerty, K. & Samatas, M. (2010). *Surveillance and Democracy*. London: Routledge.

Lyon, D. (2001). *Surveillance Society: Monitoring Everyday Life*. Buckingham: Open University Press.

Lyon, D. (2006). "The search for surveillance theories". In: Lyon, D. (Ed.) (2006). *Theorising Surveillance: The panopticon and beyond*. Portland: Willan Publishing, 3-20.

Lyon, D. (2007). *Surveillance Studies: An Overview*. Cambridge: Polity Press.

Marx, G.T. (2015). "Surveillance Studies", In: Wright, J. (Ed.) *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*. Elsevier, 733-741.

Marx, G.T. (2015). *Windows into the Soul: Surveillance and Society in an Age of High Technology*. Chicago: University of Chicago Press.

Mattelart, A. (2010). *The Globalization of Surveillance: The Origin of the Securitarian Order*. Cambridge, UK: Polity Press.

Monahan, T. (2010). *Surveillance in the Time of Insecurity*. New Brunswick: Rutgers University Press.

Nissenbaum, H. (1998). "Protecting Privacy in an Information Age: The Problem of Privacy in Public", *Law and Philosophy*, 17, 559-596.

Salter, M.B. (2010). "Surveillance", In: Burgess, J.P. (Ed.) (2010). *The Routledge Handbook of New Security Studies*, 187-196.

Надзор, безбедност и нове технологије:

Donohue, L. (2016). *The Future of Foreign Intelligence: Privacy and Surveillance in a Digital Age*. New York: Oxford University Press.

Lyon, D. (Ed.) (2003). *Surveillance as Social Sorting: Privacy, Risk, and Digital Discrimination*. London: Routledge.

Petersen, J.K. (2000). *Understanding Surveillance Technologies: Spy Devices, Their Origins & Applications*. Boca Raton: CRC Press.

Petersen, J.K. (2012). *Handbook of Surveillance Technologies*. Boca Raton: CRC Press.

Број часова активне наставе: 24	Теоријска настава: 6	Студијски истарживачки рад: 18
--	-----------------------------	---------------------------------------

Методе извођења наставе

Теоријска настава изводиће се кроз часове предавања који ће поред уобичајених презентација везаних за наставне целине садржати и интерактивна средства (примере из праксе, интернет презентације и кратке документарне филмове који практично илуструју садржаје дате наставне јединице) чиме ће се код студената подстицати дискусија о теми предавања.

Практична настава изводиће се током часова вежби преко: текстова које ће студенти прочитати и о којима ће дискутовати; анализа студија случаја; израде семинарских радова; писања есеја на дату тему.

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	10	писмени испит	
практична настава		усмени испит	70
колоквијуми			
семинарски рад	10		
есеј	10		

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Студијски програм: Докторске студије
Назив и шифра предмета: Интегрисано смањење ризика од катастрофа
Наставник: др Владимир Јаковљевић, редовни професор, др. Јасмина Гаџић, ванредни професор, др Владимир М. Цветковић, доцент
Статус предмета: Изборни
Број ЕСПБ: 12
Услов: нема
<p>Циљ предмета: Усвајање знања из области метода истраживања катастрофа, квантитативне и квалитативне истраживачке традиције и актуелних парадигми студија катастрофа; Стицање знања неопходних за разумевање политика, легислатива и институционалних оквира за смањење ризика од катастрофа, као и стицање знања за развијање и праћење напретка путем специфичних и мерљивих индикатора; стицање знања о мерама усмереним на спремност, ублажавање последица и превенцију различитих природних и антропогених катастрофа; свеобухватно стицање знања о смањењу ризика од катастрофа као државног и локалног приоритета са јаком институционалном основом за имплементацију; разумевање идентификације, процењивања и надгледања ризика од катастрофа и ојачавања система раног упозоравања; разумевање начина коришћења знања, иновација и образовања како би се изградила свест о безбедности и отпорности на ризике на свим нивоима; стицање знања о смањивању темелних фактора ризика и ојачавања спремности на атастрофе, како би се осигурао ефикасан одговор на свим нивоима; разумевање припремања и објављивања основних државних процена о статусу смањења ризика од катастрофа, у складу са капацитетима, потребама и политикама сваке државе; разумевање релевантних међународних правних инструмената везаних за смањење ризика од катастрофа; стицање знања о промовисању смањења ризика повезаног са постојећим климатским разликама у стратегије за смањење ризика од катастрофа и адаптацију на климатске промене; разумевање разноврсних националних напора ка успостављању добре праксе смањења ризика од катастрофа; стицање знања о различитим праксама за смањење ризика од катастрофа које се заснивају на вишеструким опасностима и које су мултисекторске, инклузивне и приступачне; стицање знања о мерама спречавања нових и смањење постојећих ризика од катастрофа кроз спровођење интегрисаних и инклузивних економских, структурних, правних, социјалних, здравствених, културних, образовних, еколошких, технолошких, политичких и институционалних мера; разумевање интеграције смањења ризика од катастрофа у развојне програме и планове, као и обезбеђење ресурса (људских и финансијских) неопходних за спровођење тих планова; разумевање идентификовања, процењивања и праћења ризика и побољшања раног упозоравања; стицање знања о информисању о ризицима од катастрофа, као и могућностима заштите које су доступне свима, а посебно грађанима у високо ризичним областима.</p>
<p>Исход предмета: Оспособљеност студената за: активно научно и прагматично осмишљавање, дизајнирање и имплементацију политика и стратегија смањења ризика од катастрофа на свим нивоима; реализацију научних истраживања из области студија катастрофа усмерених ка научној дескрипцији и експликацији свих релевантних мера и фактора који утичу на ублажавање ризика од катастрофа; стицање компетенција за савремено управљање ризицима од катастрофа применом интегрисаних мера усмерених ка њиховом смањивању; разумевање начина одабира и коришћења различитих мера смањења ризика од катастрофа; пројектовање научних истраживања из области студија катастрофа;</p> <p>Садржај предмета: Методе истраживања катастрофа; Истраживачке традиције у области студија катастрофа; Теоријски оквири изучавања катастрофа; Парадигме у студијама катастрофа; Политике, легислатива и институционални оквири за смањење ризика од катастрофа; Развијање и праћење напретка на пољу смањења ризика од катастрофа путем специфичних и мерљивих индикатора; Структурне и неструктурне мере усмерене на спремност, ублажавање последица и превенцију различитих природних и антропогених катастрофа; Смањење ризика од катастрофа као државног и локалног приоритета са јаком институционалном основом за имплементацију; Идентификације, процењивања и надгледања ризика од катастрофа и ојачавања система раног упозоравања; Коришћење знања, иновација и образовања како би се изградила свест о безбедности и отпорности на ризике на свим нивоима; Смањивање темелних фактора ризика и ојачавања спремности на катастрофе, како би се осигурао ефикасан одговор на свим нивоима; Припремање и објављивање основних државних процена о статусу смањења ризика од катастрофа, у складу са капацитетима, потребама и политикама сваке државе; Међународни правни инструменти везани за смањење ризика од катастрофа; Промовисање смањења ризика повезаног са постојећим климатским разликама у стратегије за смањење ризика од катастрофа и адаптација на климатске промене; Национални напори ка успостављању добре праксе смањења ризика од катастрофа; Различите праксе за смањење ризика од катастрофа које се заснивају на вишеструким опасностима; Спречавања нових и смањење постојећих ризика од катастрофа кроз спровођење интегрисаних и инклузивних економских, структурних, правних, социјалних, здравствених, културних, образовних, еколошких, технолошких, политичких и институционалних мера; Интеграција смањења ризика од катастрофа у развојне програме и планове, као и обезбеђење ресурса (људских и финансијских) неопходних за спровођење тих планова.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разумевање идентификовања, процењивања и праћења ризика и побољшања раног упозоравања; с 2. Информисање о ризицима од катастрофа, као и могућностима заштите које су доступне свима, а посебно грађанима у високо ризичним областима.
Литература:
Обавезна литература:

Франсоа Валтер., (2012) *Катастрофа – једна културна историја од XVI до XXI века*, Академска књига, Нови Сад.
 Н.Бострон., М.Ћирковић.,(2011). *Ризици глобалних катастрофа*, Хеликс, Београд.
 Цветковић, В. (2017). *Методологија истраживања катастрофа и ризика: теорије, концепти и методе*. Београд: Задужбина Андрејевић.
 Цветковић, В., Бошковић, Д., Јанковић, Б., & Андрић, С. (2017). *Перцепција ризика од ванредних ситуација*. Београд: Криминалистичко-полицијска академија.
 Јаковљевић, В., Цветковић, В., & Гачић, Ј. (2015). *Природне катастрофе и образовање*. Београд: Факултет безбедности, Универзитет у Београду.

Допунска литература:

Stallings, R. A. (2003). *Methods of disaster research*. Xlibris Corporation.
 Rodríguez, H., Kennedy, P., Quarantelli, E. L., Ressler, E., & Dynes, R. (2009). *Handbook of disaster research*. Springer Science and Business Media.
 Dahlberg, R., Rubin, O., & Vendelø, M. T. (Eds.) (2015). *Disaster research: Multidisciplinary and international perspectives*. Routledge.
 Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (1994). *Handbook of qualitative research*. Sage publications.
 Etkin, D. (2014). *Disaster theory: An interdisciplinary approach to concepts and causes*. Butterworth-Heinemann.
 National Research Council. (2006). *Facing hazards and disasters: Understanding human dimensions*. National Academies Press.
 Alexander, D. E. (2000). *Confronting catastrophe: New perspectives on natural disasters*. Terra and Oxford University Press.
 Blaikie, P., Cannon, T., Davis, I., & Wisner, B. (2014). *At risk II-: Natural hazards, people's vulnerability and disasters*. London: Routledge.

Број часова активне наставе: 6/18 **Теоријска настава: 6** **Студијски истраживачки рад: 18**

Методе извођења наставе: Предавања, вежбе, консултације, стручне посете, пракса, обука.

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	Поена	Завршни испит	Поена
Активност у току предавања	10	Писмени испит	
Практична настава		Усмени испит	60
Колоквијуми			
Семинари	30		
Укупно:	40		60
100			

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Студијски програм: Докторске академске студије
Назив предмета: Стратегија, одбрана и савремени ратови
Наставник/наставници: Проф. др Вања Роквић, проф. др Зоран Јефтић, проф. др Мирослав Младеновић
Статус предмета: изборни
Број ЕСПБ: 12
Услов: нема
<p>Циљ предмета</p> <p><i>Сазнајни циљеви</i> предмета подразумевају анализу, усвајање чињеница о стратегијским студијама, одбрани и савременим ратовима, као и њихово перципирање у пракси међународних односа. Разумевање концепта одвраћања кроз његову нуклеарну димензију али и кроз развој ресурса за достизање офанзивно дефанзивног баланса. Сагледавања значаја контроле наоружавања и разоружање посебно оружја за масовно уништавање, али и малог и лаког оружја у регионалним оквирима. Анализа утицаја револуције у војним пословима на стратегију и вођење савремених ратова, као и етичка питања употребе нових технологија у савременим ратовима. Разумевање савремених безбедносних ризика, као реалност модерног доба и њихов утицај на стратегијска промишљања, одбрану и употребу ресурса војске. Сагледавање места и улоге приватних војних компанија, кроз призму приватне војне индустрије и етичке последице њихове употребе у оружаним сукобима. Анализа и разумевање одбрамбеног планирања као стратегијске чињенице и саставног елемента стратешких и одбрамбених студија.</p> <p><i>Процесни циљеви</i> предмета подразумевају развој свести о: значају стратегијских и одбрамбених студија за разумевање савремених ратова, полазећи од теоријских одређења одвраћања, контроле наоружања, етичких дилема, савремених безбедносних ризика, приватних војних компанија и одбрамбеног планирања. и развијање одбрамбених и војних ресурса фокусираних на различитост организационих, политичких и концептуалних поступака цивилне и војне администрације, која се креира спроводи за време мира или рата, било да се губи или добија.</p> <p>Општи циљ предмета је да код студената створи претпоставке за усвајање и надоградњу постојећих теорија, критичко промишљање из области стратегије, одбране и савремених ратова; као и могућност предикције и сагледавања будућег развоја ових дисциплина.</p>
<p>Исход предмета</p> <p>Након реализоване наставе и усвојених знања, студенти докторских студија ће: бити у могућности да разумеју и примене савремене теорије о стратегијским студијама, одбрани и ратовима; развију академске алате неопходне за критичку анализу актуелних безбедносних дешавања; бити способни да идентификују природу односа који се успостављају у стратегији, одбрани и савременим ратовима и њихову међузависност; бити способни да користе базе података из области безбедности; развити способност да препознају савремене стратегијске и одбрамбене проблеме у светлу нових асиметричних и нелинеарних безбедносних ризика; прихвате значај моралних и етичких аспеката предметне области; развити способности за препознавање образаца стратешког понашања и поимања значаја одбрамбеног планирања у свим његовим сегментима.</p>
<p>Садржај предмета</p> <p><i>Теоријска настава:</i></p> <p>У оквиру теоријске наставе студенти ће обрадити следеће теме:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стратегија и одбрана у савременом свету 2. Савремени ратови 3. Стратегија, технологија и политика одбране 4. Револуција у војним пословима 5. Контрола наоружања и разоружање 6. Нелинерни безбедносни ризици 7. Приватне војне компаније 8. Одбрамбена индустрија у 21. веку <p><i>Практична настава:</i> Анализа база података из области безбедности и представљање података. Посета надлежним институцијама (Министарству одбране и Министарству спољних послова) спровођење пракса у Институту за међународну привреду и политику и Институту за стратешке студије; самостални истраживачки рад .</p>
<p>Литература</p> <p>Обавезна:</p> <p>Galbreath, D.J., Deni, J. R. (ed). (2018). <i>Routledge Handbook of Defence Studies</i>. London and New York: Routledge.</p> <p>Kaldor, M. (2005). <i>Novi ratovi– organizovano nasilje u globalizovanoj eri</i>. Beograd: Beogradski krug.</p> <p>Der Derian, J. (2009). <i>Virtuous War: Mapping the military-industrial-media-entertainment network</i>. New York: Routledge</p> <p>Ван Кревелд, М. (2010). <i>Трансформација рата</i>. Београд: ЈП Службени гласник и Факултет безбедности</p>

Henrik Breitenbauch, Andre Ken Jakobsson, *Defence Planning as Strategic Fact*, Routledge, 2020
 Coling S. Gray, *Strategy and Defense Planing*, Oxford University Press ,2016.
 Coling S. Gray, *Perspectives on Strategy*, Oxford University Press ,2016.
 Elinor C. Sloan, *Modern Military Strategy*, Routledge, 2017.
 Jiseph Soeters, Patricia M. Shields and Sebastian Rietjens, *Routledge Handbook of Research Methods in Military Studies*, Routledge, 2014
 Herbert Butterfield, *History and Human Relations* (London: Collins, 1951), Chapter 1: ‘The Tragic Element in Modern International Conflict’.
 Robert Jervis, *Perception and Misperception in International Politics* (New Jersey: Princeton University Press, 1976), Chapter 3: ‘Deterrence, the Spiral Model, and Intentions of the Adversary’
 Keir A. Lieber, ‘Grasping the Technological Peace: The Offense-Defense Balance and International Security’, *International Security*, vol.25, no.1, 2000.
 Key Text: Adam Liff & John Ikenberry, ‘Racing Toward Tragedy? China’s Rise, Military Competition in the Asia Pacific, and the Security Dilemma’, *International Security*, vol.39, no.2, 2014.
 Andrew Brown & Laura Arnold, ‘The Quirks of Nuclear Deterrence’, *International Relations*, vol.24, no.3, 2010.
 Neil Cooper, ‘Putting Disarmament Back in the Frame’, *Review of International Studies*, vol.32, no.2, 2006.
 Robert Holmes, *On War and Morality* (Princeton: Princeton UP, 1989), Chapter 3: ‘Reason of the State, Military Necessity, and Domestic Security’.
 Esser Visser & Isabelle Duyvesteyn, ‘The Irrelevance of the Security Dilemma for Civil Wars’, *Civil Wars*, vol.16, no.1, 2014.
 Anna Leander, ‘The Power to Construct International Security: On the Significance of Private Military Companies’, *Millennium*, vol.33, no.3, 2005
 Изборна:

Alistair Ian Johnson, ‘Thinking About Strategic Culture’, *International Security*, vo.19, no.4, 1995.

Laurie Nathan, ‘Domestic Instability and Security Communities’, *European Journal of International Relations*, vol.12, no.2, 2006.

Erik Gartzke & Jon R. Lindsay, ‘Weaving Tangled Webs: Offense, Defense, and Deception in Cyberspace’, *Security Studies*, vol.24, no.3, 2015.

Robert Trager & Dessislava Zagorcheva, ‘Deterring Terrorism: It Can be Done’, *International Security*, vol.30, no.3, 2006.

Број часова активне наставе 24 | Теоријска настава: 6 | Практична настава: 18

Методе извођења наставе

Предавања, вежбе, презентације, колоквијуми, израда семинарског рада, радионице.

Други облици наставе: студијске посете, симулације догађаја

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	5	писмени испит	
практична настава	5	усмени испит	10
колоквијум-и	40	
семинар-и	40		

Начин провере знања могу бити различити наведено у табели су само неке опције: (писмени испити, усмени испт, презентација пројекта, семинари итд.....

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Студијски програм : Докторске академске студије - Наука безбедности
Назив предмета: Климатска безбедност – одрживост и адаптација
Наставник/наставници: Проф. др Дејана Јовановић Поповић, доц. др Иван Ракоњац
Статус предмета: Изборни
Број ЕСПБ: 12
Услов:
<p>Циљ предмета</p> <p>Студенти треба да усвоје нова и прошире постојећа знања о појму, садржају и значају разумевања еколошке и климатске безбедности као горуће теме како у светским оквирима тако и у Србији. С обзиром на то да климатска безбедност изазива велико интересовање академске заједнице, јавности и политичких актера, кроз мултидисциплинарни приступ студенти ће се упознати са њеним најважнијим аспектима. То се нарочито односи на рањивост и очување виталних ресурса као што су водни ресуси и ресурси хране, исправност ваздуха, климатске пројекције, миграције, политичке и социјалне аспекте, мере ублажавања и адаптације, као и здравље становништва.</p>
<p>Исход предмета</p> <p>Након завршетка студија студент треба да буде способан да: идентификује природне и антропогене покретаче климатских промена; опише утицаје климатских промена на пољопривреду, водне ресурсе, исправност ваздуха и здравље људи; разуме уобичајене моделе и сценарије климатских промена; упореди различите стратегије ублажавања климатских промена и опције политике климатских промена; разуме еколошке, социјалне и економске аспекте утицаја, адаптације и ублажавања на глобалној и локалној скали; процени политику климатских промена и потребу за друштвеним променама нарочито у светлу не само климатских промена него и пандемије</p>
<p>Садржај предмета</p> <p><i>Теоријска настава</i></p> <p>Климатске промене и рањивост антропогенних и природних система • историја климатских промена и климатске пројекције у овом веку • безбедност воде • безбедност хране: аграрна трансформација • исправност ваздуха • миграције у контексту климатских промена (и јавно здравље) • неједнакост полова, климатске промене, мир и безбедност • утицај климатских промена на мир и безбедност • климатске промене, миграције и био-безбедност у случају пандемија типа COVID-19 • безбедност хране и COVID-19 • иновативни начини у промовисању здравог земљишта, отпорности усева и безбедне воде • климатске промене и границе политичке екологије • практични и политички одговори у смањењу и управљању ризицима и мерама у решавању узрока • мере адаптације • мере да би се избегле катастрофалне промене у смислу креирања отпорних заједница • пораст климатског (не)радикализма • импликације Париског споразума за ублажавања климатских промена у Србији • прилагођавање климатским променама и локални ангажман • климатски безбедносни ризици урбане средине • утицај индустрије на климатске промене • изазови савремених технологија • обновљиви извори енергије • употреба нових технолгија у циљу ублажавања климатских промена.</p> <p><i>Практична настава</i></p> <p>Аналитика података у процени ризика климатске безбедности</p>
<p>Литература</p> <p><i>Обавезна</i></p> <p>Giddens, A. (2009) <i>Politics of climate change</i>. Cambridge: Polity Press.</p> <p>Taylor, M. (2014) <i>The Political Ecology of Climate Change Adaptation: Livelihoods, agrarian change and the conflicts of development</i>. London: Routledge.</p> <p>Harvey, H., Orvis, R., & Rissman, J. (2018) <i>Designing climate solutions: a policy guide for low-carbon energy</i>. Island Press.</p> <p>Јовановић Поповић, Д. & Милинчић А. М. (2015) Еколошке избеглице - Концепт, статусна питања и изазови. Београд: Српско географско друштво.</p> <p>Stanley, E. (2020) Climate Change and Migration: Managing Risks, Developing Hostilities. In: Pratt J., Anderson, J. (eds) <i>Criminal Justice, Risk and the Revolt against Uncertainty</i>. Palgrave Macmillian</p> <p>Oels, A. (2012) From 'securitization' of climate change to 'climatization' of the security field: comparing three theoretical perspectives. In <i>Climate change, human security and violent conflict</i> (pp. 185-205). Berlin, Heidelberg: Springer.</p> <p>IPCC (2018) Summary for Policymakers. In: <i>Global Warming of 1.5°C. An IPCC Special Report on the impacts of global warming of 1.5°C above pre-industrial levels and related global greenhouse gas emission pathways, in the context of strengthening the global response to the threat of climate change, sustainable development, and efforts to eradicate poverty</i>. World Meteorological Organization, Geneva, Switzerland: IPCC</p> <p>IPCC (2014) AR5 Synthesis Report: Climate Change 2014. Geneva, Switzerland: IPCC</p>

Допунска

Barnett, J. (2003) Security and climate change. *Global environmental change*, 13(1), 7-17.

Eriksen, S. H., Nightingale, A. J., & Eakin, H. (2015) Reframing adaptation: The political nature of climate change adaptation. *Global Environmental Change*, 35, 523-533.

Floyd, R. (2008) The environmental security debate and its significance for climate change. *The International Spectator*, 43(3), 51-65.

Trombetta, M. J. (2008) Environmental security and climate change: analysing the discourse. *Cambridge Review of International Affairs*, 21(4), 585-602.

Bulkeley, H. (2001) Governing climate change: the politics of risk society?. *Transactions of the institute of British geographers*, 26(4), 430-447.

Број часова активне наставе

Теоријска настава: 4

Практична настава: 2

Методе извођења наставе

Предавања, практична настава

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	20	писмени испит	30
практична настава и презентације	20	усмени испт	
Есеј	30		

Начин провере знања могу бити различити наведено у табели су само неке опције: (писмени испити, усмени испт, презентација пројекта, семинари итд.....

*максимална дужна 2 странице А4 формата

Табела 5.1. Спецификација предмета на студијском програму докторских студија

Студијски програм: Докторске студије
Назив предмета: Геополитика великих сила и стратешка безбедност малих држава
Наставник/наставници: Проф. др Жарко Обрадовић, доц. др Владимир Ајзенхамер
Статус предмета: изборни
Број ЕСПБ: 12
Услов:
<p>Циљ предмета <i>Сазнајни циљеви</i> предмета подразумевају упознавање студената са: теоријским концептима релевантним за разумевање савремених међународних односа и савремене геополитичке слике света (нпр. велика стратегија, хегемонија, међународни ауторитет, међународне хијерархије, неоколонијализам, анти-колонијализам, оријентализам, окцидентализам); критеријумима класификације држава на велике силе, средње силе и мале државе; различитим теоријским приступима геополитичким трендовима и стратешко-стратегијској пракси великих сила (нпр. критичка и популарна геополитика; стратешке студије, стратешка култура, постколонијалне студије), геополитичким положајем малих држава и њиховим стратешким потенцијалима; спољнополитичким доктринама, безбедносним и војним стратегијама великих сила и малих држава; механизмима успостављања односа подређености и надређености у савременој светској политици, политиком великих сила према одређеним регионима света (разлике у односу великих сила према државама тзв. глобалног севера и државама глобалног југа); разликама и сличностима “окциденталних” и “оријенталних” великих стратегија (нпр. Маршалов план и Појас и пут).</p> <p><i>Процесни циљеви</i> предмета подразумевају развој: свести о значају геополитичког и стратешког резонувања за креирање спољне и безбедносне политике; способности препознавања природе билатералних и мултилатералних односа у савременој међународној политици (надређеност, подређеност или равноправно партнерство); вештине процене стратешких потенцијала великих сила и малих држава; сагледавања утицаја геополитичке праксе великих сила, структуре међународног система и кључних концепата стратешких студија на стратегију и одбрану малих држава; праксе формулисања, израде и имплементација стратегија, стратешких планова и доктрина, утемељених на разумевању геополитичких интереса великих сила и познавању расположивих стратешких потенцијала малих држава.</p> <p>Јединствени циљ предмета је да код студената створи претпоставке за усвајање и надоградњу постојећих теорија; предуслове за критичко промишљање постојећег фонда знања из области геополитике, међународних односа, стратегије и стратешких студија; као и могућност сагледавања будућег развоја ових дисциплина.</p>
<p>Исход предмета Након реализоване наставе студенти ће: бити у могућности да разумеју и примене савремене геополитичке истратешке идеје; усвојити теоријска знања о геополитичким и стратешким трендовима у првој половини XXI века, и тако стећи академске алате неопходне за критичку анализу актуелних међународних дешавања; бити способни да идентификују природу односа који се успостављају између великих сила и малих држава, као и да препознају кључне индикаторе савремених облика хегемоније; бити у могућности да што потпуније позиционирају стратегију у оквирима интеракције геополитике, међународних односа и стратешких студија; развити способност да препознају савремене проблеме геополитике и стратешких студија у контексту актуелних безбедносних изазова; надоградити теоријске основе и унапредити способност за препознавање геополитичких интереса и образаца стратешког понашања, како великих сила, тако и малих држава.</p>
<p>Садржај предмета <i>Теоријска настава:</i> У оквиру теоријске наставе студенти ће обрадити следеће теме:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Геополитичка и стратешка мисао на почетку XXI века; 2. Расподела моћи у савременим међународним односима: велике силе и мале државе; 3. Критички приступ у савременој геополитици и стратешким студијама; 4. Хијерархије у међународним односима; 5. Геополитички интерес и велике стратегије великих сила; 6. Стратешки потенцијали одбрамбене политике малих држава; 7. Разлике и сличности у великим стратегијама великих сила Запада и Истоком; 8. Државе Балкана на раскршћу евро-атланских интеграција и Новог пута свиле. <p><i>Практична настава:</i> Посета Министарству спољних послова, Министарству одбране, Сектору за политику одбране и Управи за стратешко планирање. Пракса у Институту за међународну привреду и политику; пракса у Институту за стратешке студије.</p>
<p>Литература Обавезна: Dodds, Klaus, <i>Geopolitika: Kratki uvod</i>, Šahinpašić, Sarajevo/Zagreb, 2009; O Tuathail, Gearoid, <i>Critical geopolitics: The politics of writing global space</i>, Routledge, London, 2005; Миршајмер, Џон, <i>Трагедија политике великих сила</i>, Удружење за студије САД у Србији, Чигоја Штампа,</p>

Београд, 2017;
Кенеди, Пол, *Успон и пад великих сила*, ЦИД, Подгорица, 2003;
Baldacchinoel, Godfrey, Wivel, Anders, *Handbook on the Politics of Small States*, Edward Elgar Publishing Limited, Cheltenham/ Massachusetts, 2020;
Lake, David, *Hierarchy in International Relations*, Cornell University Press, Ithaca and London, 2011;
Mahnken, Thomas G., Maiolo, Joseph A., *Strategic Studies: A Reader*, Routledge, London and New York, 2008;
Gray, Colin S., *Strategy and History: Essays on theory and practice*, Routledge, London and New York, 2007;
Klein, Bradley S., *Strategic Studies and World Order: The Global Politics of Deterrence*, Cambridge University Press, Cambridge, 1994;
Klein, Bradley S., "Hegemony and Strategic Culture: American Power Projection and Alliance Defence Politics", *Review of International Studies*, Vol. 14, No. 2, Cambridge University Press, Cambridge, 1988;
Klein, Bradley S., „How the West was One: Representational Politics of NATO“, *International Studies Quarterly*, Vol. 34, No. 3, Wiley, Hoboken, New Jersey, 1990;
Christensen, Thomas J., *The China challenge - shaping the choices of a rising power*, W.W. Norton, New York-London, 2016;
Тодорова, Марија, *Имагинарни Балкан*, Библиотека XX век, 2006.
Саид, Едвард, *Оријентализам*, Библиотека XX век, 2006.

Изборна:

Cooperation and Conflict: Journal of the Nordic International Studies Association, Special Issue on Nordic Strategic Culture, Vol. 40, Issue. 1, SAGE, 2005.

Paasi, Anssi, Harrison, John, Jones, Martin, Eglar, Edvar (eds.), *Handbook on the Geographies of Regions and Territories*, Publishing, London and Northampton, 2018;

Buzan, Barry, Waever, Ole, *Regions and Powers*, Cambridge University Press, 2003;

Acharya, Amitav, Buzan, Barry (eds.), *Non-Western International Relations Theory*, Routledge, London and New York, 2010;

Todorov, Svetan, *Strah od varvara*, Karpos, Loznica, 2014.

Број часова активне наставе 24 | Теоријска настава: 6 | Студијско истраживачки рад: 18

Методe извођења наставе

Предавања, вежбе, презентације, колоквијуми, израда семинарског рада, радионице.

Други облици наставе: студијске посете, симулације догађаја

Оцена знања (максимални број поена 100)

Предиспитне обавезе	поена	Завршни испит	поена
активност у току предавања	5	писмени испит	
практична настава	5	усмени испит	10
колоквијум-и	40	
семинар-и	40		

Начин провере знања могу бити различити наведено у табели су само неке опције: (писмени испити, усмени испит, презентација пројекта, семинари итд.....

*максимална дужна 2 странице А4 формата